

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра туристичного бізнесу та країнознавства

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-педагогічної роботи

Олександр ГОЛОВКО

2022 р.

Робоча програма навчальної дисципліни

Зовнішня політика України

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

галузь знань 29 «Міжнародні відносини»
(цифр і назва)

спеціальність 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»
(цифр і назва)

освітня програма «Міжнародні відносини та регіональні студії»
(цифр і назва)

спеціалізація _____
(цифр і назва)

вид дисципліни за вибором
(обов'язкова/ за вибором)

факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

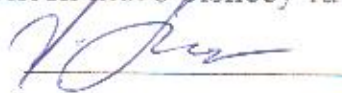
«30» серпня 2022 року, протокол № 1

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: Михальська В.В., докторка філософії (кандидат політичних наук), старша викладачка кафедри туристичного бізнесу та країнознавства

Програму схвалено на засіданні кафедри туристичного бізнесу та країнознавства

Протокол від «29» серпня 2022 року, № 1

Завідувач кафедри туристичного бізнесу та країнознавства

Анатолій ПАРФІНЕНКО

(підпис)

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми «Міжнародні відносини та регіональні студії»

Гарант освітньо-професійної програми «Міжнародні відносини та регіональні студії»

(підпис)

Ганна ПАНАСЕНКО

(прізвище та ініціали)

Програму погоджено науково-методичною комісією факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Протокол від «29» серпня 2022 року, № 1

Голова науково-методичної комісії факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Лариса ГРИГОРОВА-БЕРЕНДА

(підпис)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Зовнішня політика України» складена відповідно до освітньо-професійної програми «Міжнародні відносини та регіональні студії» підготовки бакалавра спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії».

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1.1. Метою дисципліни є сформувати у студентів уявлення про процес формування й основний зміст зовнішньополітичної діяльності українського народу та української держави в різних історичних умовах новітнього періоду, розуміння характеру впливу зовнішніх чинників на внутрішнє життя українського народу й України, її сучасного геополітичного становища, інтересів, характеру відносин з іншими державами світу.

1.2. У результаті вивчення навчальної дисципліни студенти (слухачі) отримають уявлення про роль та місце України в системі сучасних міжнародних відносин, характер взаємовідносин України зі світовим співтовариством і окремими його суб'єктами, основні вектори та напрями української зовнішньої політики.

Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування та розвиток у здобувачів вищої освіти компетентностей відповідно до ОПП:

1) загальні компетентності:

ЗК 3 – Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями;

ЗК 4 – Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності;

ЗК 5 – Здатність працювати в міжнародному контексті;

ЗК 10 – Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово;

ЗК 12 – Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;

ЗК 18 – здатність до адаптації та дії в новій ситуації, зокрема в міжнародному контексті.

2) спеціальні (фахові) компетентності:

СК 1 - Здатність виокремлювати ознаки та тенденції розвитку, розуміти природу, динаміку, принципи організації міжнародних відносин, суспільних комунікацій та/або регіональних студій;

СК 2 - Здатність аналізувати міжнародні процеси у різних контекстах, зокрема політичному, безпековому, правовому, економічному, суспільному, культурному та інформаційному;

СК 3 - Здатність оцінювати стан та напрями досліджень міжнародних відносин та світової політики у політичній, економічній, юридичній науках, у міждисциплінарних дослідженнях;

СК 5 - Здатність аналізувати вплив світової економіки, міжнародного права та внутрішньої політики на структуру й динаміку міжнародних відносин та зовнішньої політики держав;

СК 7 - Здатність аналізувати міжнародні інтеграційні процеси у світі та на Європейському континенті, та місце в них України;

СК 8 - Усвідомлення національних інтересів України на міжнародній арені;

СК 9 - Здатність застосовувати знання характеристик розвитку країн та регіонів, особливостей та закономірностей глобальних процесів та місця в них окремих держав для розв'язання складних спеціалізованих задач і проблем;

СК 11 - Здатність аналізувати природу та еволюцію міжнародних організацій, їх місця у системі міжнародних відносин, основних форм та перспектив співпраці України з ними;

СК 15 - Здатність оцінювати особливості та традиції політичної поведінки країн світу в контексті об'єктивних потреб і можливостей розвитку міжнародних стосунків;

СК 16 - Здатність аналізувати внутрішні та зовнішні чинники розвитку регіональних спільнот (геополітичних, географічних, економічних, цивілізаційних та інших, регіональні угруповання, країни та регіони як суб'єкти міжнародних відносин та глобальної конкуренції).

1.3. Кількість кредитів – 4

1.4. Загальна кількість годин – 120

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
обов'язкова	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
1-й	-
Семестр	
2-й	-
Лекції	
32 год.	-
Семінарські заняття	
32 год.	-
Самостійна робота	
56 год.	-
в т.ч. індивідуальні заняття (курсова робота)	
20 год.	-

1.6. Заплановані результати навчання.

Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування та розвиток у здобувачів вищої освіти результатів навчання відповідно до ОПП:

Результати навчання:

РН 3 - Знати природу міжнародного співробітництва, характер взаємодії між міжнародним акторами, співвідношення державних, недержавних акторів у світовій політиці;

РН 4 - Знати принципи, механізми та процеси забезпечення зовнішньої політики держав, взаємодії між зовнішньою та внутрішньою політикою, визначення та реалізації на міжнародній арені національних інтересів держав, процесу формування та реалізації зовнішньополітичних рішень;

РН 6 - Знати природу та характер взаємодій окремих країн та регіонів на глобальному, регіональному та локальному рівнях;

РН 7 - Здійснювати опис та аналіз міжнародної ситуації, збирати з різних джерел необхідну для цього інформацію про міжнародні та зовнішньополітичні події та процеси;

РН 8 - Збирати, обробляти та аналізувати великі обсяги інформації про стан міжнародних відносин, зовнішньої політики України та інших держав, регіональних систем, міжнародних комунікацій;

РН 9 - Досліджувати проблеми міжнародних відносин, регіонального розвитку, зовнішньої політики, міжнародних комунікацій, із використанням сучасних політичних, економічних і правових теорій та концепцій, наукових методів та міждисциплінарних підходів, презентувати результати досліджень, надавати відповідні рекомендації;

РН 11 - Здійснювати прикладний аналіз міжнародних відносин, зовнішньої політики України та інших держав, міжнародних процесів та міжнародної ситуації відповідно до поставлених цілей, готувати інформаційні та аналітичні;

РН 13 - Вести фахову дискусію із проблем міжнародних відносин, міжнародних комунікацій, регіональних студій, зовнішньої політичної діяльності, аргументувати свою позицію, поважати опонентів і їхню точку зору;

РН 16 - Розуміти та відстоювати національні інтереси України у міжнародній діяльності;

РН 18 - Розуміти основи сучасного міжнародного права, його впливу на структуру й динаміку міжнародних відносин та зовнішньої політики держав;

РН 20 - Проводити самостійні дослідження проблем міжнародних відносин із використанням наукових теорій та концепцій, наукових методів та міждисциплінарних підходів;

РН 22 - Аналізувати інформацію про стан міжнародних відносин, зовнішньої політики України та інших держав, готувати інформаційні та аналітичні документи, із дотриманням норм та правил їх оформлення;

РН 28 - розуміння зовнішньої політики США та країн Центрально-Східної та Південно-Східної Європи.

2.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Розділ 1. Етапи становлення української зовнішньої політики

Тема 1.

Історія зовнішньої політики України: від витоків до незалежності

Зовнішньополітичні відносини в добу Київської Русі. Дипломатична діяльність українських гетьманів. Українська зовнішня політика в період національно-визвольної революції 1917 – 1921 рр. УСРР в системі радянської зовнішньої політики в міжвоєнний період.

Відновлення зовнішньополітичних функцій УРСР в роки Другої Світової війни. Врегулювання територіальних питань та зміна українських кордонів і складу населення після Другої Світової війни. Участь УРСР у розв'язанні повоєнних проблем Європи. УРСР у міжнародних відносинах у період «холодної» війни та блокового протистояння. Парадигма зміни сприйняття України як об'єкта стратегічного інтересу з боку США та країн Західної Європи. Діяльність дисидентів, спрямована на формування інтересу до України в країнах США та Західної Європи.

Тема 2.

Тема 2. Зовнішньополітичні виклики України в період незалежності

Передумови проголошення незалежності України, геополітична ситуація. Діяльність українських політиків в період проголошення незалежності України (Леонід Кравчук, Анатолій Зленко). Відносини України та українських політиків із іншими державами в період проголошення незалежності України (Угорщина, США, Польща, Канада). Розпад СРСР та створення СНД. Біловезькі угоди.

Україна у процесі роззброєння.

Зовнішня політика України в часи президенства Леоніда Кучми. Концепція «багатовекторності». Зовнішня політика України в часи президенства Віктора Ющенка. Європейські та євроатлантичні напрямки дій Ющенка та його кабінету. Газовий конфлікт з РФ 2007 року. Вектор зовнішньої політики Віктора Януковича та його кабінету. Підписання Угоди про асоціацію, Революція Гідності та її наслідки.

Тема 3.

Стратегічні напрямки сучасної зовнішньої політики України

Засади та принципи зовнішньої політики України. Стратегія зовнішньої політики України, напрямки зовнішньої політики України. Система органів та уповноважених осіб, які забезпечують зовнішню політику України.

Проблема формування іміджу України в світі. Бренд України. Український Інститут, напрямки його діяльності. Проекти Українського Інституту. Формування іміджу України в масовій культурі.

Розділ 2. Протидія російській агресії як стратегічний напрям зовнішньої політики України

Тема 4.

Міжнародний статус конфлікту в Криму, напрямки врегулювання

Крим як об'єкт стратегічного інтересу Російської Федерації. Історія, передумови та хронологія окупації Криму в 2013-2014 роках. Позиція України щодо врегулювання кримського питання на міжнародній арені. Дипломатична діяльність, спрямована на чітке визначення статусу Криму. Рішення міжнародних судів та інших спеціалізованих органів щодо Криму. Комунікація кримського питання на міжнародному рівні. Кримська платформа.

Тема 5.

Міжнародний статус конфлікту на сході України, напрямки врегулювання

Стратегічні інтереси РФ на Півдні та Сході України. Історія, передумови та хронологія вчинення агресії на сході України. Міжнародно-правовий статус конфлікту на Сході України. Збиття «Boeing MH-17», наслідки цього акту.

Діяльність, спрямована на врегулювання конфлікту. Визначення статусу комбатантів. Мінські угоди: статус сторін. Нормандський формат.

Розділ 3. Зовнішньополітичні та зовнішньоекономічні відносини України з країнами Європи та Північної Америки

Тема 6.

Західний вектор зовнішньої політики України

Провідні країни світу в зовнішній політиці України. Еволюція політики США щодо незалежної України. Основні етапи та проблеми розвитку українсько-американських відносин. Особливості стратегічного партнерства між Україною і США. Становлення, розвиток та перспективи українсько-американського економічного, політичного й військового співробітництва.

Українсько-канадське партнерство. Роль української діаспори в США і Канаді в становленні та розвитку стосунків північноамериканських держав з Україною.

Етапи розбудови відносин України з провідними країнами ЄС. Особливості українсько-німецького партнерства. Українсько-французьке двостороннє співробітництво. Українсько-британські стосунки на сучасному етапі.

Тема 7.

Розвиток відносин України з країнами Центральної Європи

Особливості відносин України з державами Центральної Європи. Роль країн Центральної Європи – членів ЄС у реалізації євроінтеграційної стратегії України.

Становлення і розвиток двосторонніх відносин з Польщею.

Українсько-угорські відносини. Незалежна Україна в зовнішній політиці Чехії і Словаччини.

Суперечності розвитку сучасних українсько-румунських відносин.

Розділ 4. Євразійський напрям зовнішньої політики України

Тема 8.

Пострадянські республіки Східної Європи в системі зовнішньополітичних координат незалежної України

Українсько-білоруські відносини в пострадянський період. Україна та Республіка Молдова: основні проблеми двосторонніх стосунків. Україна та країни Балтії: особливості двосторонніх відносин.

Тема 9.

Особливості двосторонньої взаємодії України з країнами Азійсько-Тихоокеанського регіону та Центральної Азії

Україна та країни Східної Азії: проблема багатостороннього та двостороннього співробітництва. Українсько-китайське співробітництво: основні напрямки. Українсько-корейське економічне співробітництво. Особливості українсько-японської двосторонньої взаємодії.

Країни Центральної Азії в системі зовнішньополітичних координат України. Українсько-казахські стосунки в пострадянський період. Україна та Узбекистан: напрями двосторонньої взаємодії в 1990-х – 2000-х рр. Особливості українсько-туркменського співробітництва.

Розділ 5. Діяльність України в міжнародних організаціях та системах

Тема 10.

Участь України в універсальних міжнародних організаціях

Участь України в системах та структурах ООН. Участь України в операціях ООН з підтримання миру. Співпраця у галузі роззброєння. Членство України в Раді Безпеки

ООН: основні моменти діяльності. Програма розвитку ООН, Фонд народонаселення ООН, Міжнародна організація з міграції. Міжнародний суд ООН.

Міжнародний кримінальний суд. Ратифікація Римського статуту Міжнародного кримінального суду.

Тема 11.

Участь України в регіональних міжнародних організаціях

Україна та Рада Європи – історія відносин. Діяльність української делегації в ПАРС. Європейський суд з прав людини.

Організація з безпеки і співробітництва в Європі. Діяльність Постійної делегації України в ПА ОБСЄ.

3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		Л	с	Лаб	інд	с.р.		л	п	лаб.	інд.	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. Етапи становлення української зовнішньої політики												
Тема 1. Історія зовнішньої політики України: від витоків до незалежності	12	4	4			4						
Тема 2. Зовнішньополітичні виклики України в період незалежності	6	2	2			2						
Тема 3. Стратегічні напрямки сучасної зовнішньої політики України	10	2	2			6						
Всього за розділом 1	28	8	8			12						
Розділ 2. Протидія російській агресії як стратегічний напрям зовнішньої політики України												
Тема 4. Міжнародний статус конфлікту в Криму, напрямки врегулювання	6	2	2			2						
Тема 5. Міжнародний статус конфлікту на сході України, напрямки врегулювання	12	4	4			4						
Всього за розділом 2	18	6	6			6						

Розділ 3. Зовнішньополітичні та зовнішньоекономічні відносини України з країнами Європи та Північної Америки											
Тема 6. Західний вектор зовнішньої політики України.	18	6	6			6					
Тема 7. Розвиток відносин України з країнами Центральної Європи.	12	4	4			4					
Всього за розділом 3	30	10	10			10					
Розділ 4. Євразійський напрям зовнішньої політики України											
Тема 8. Пострадянські республіки Східної Європи в системі зовнішньополітичних координат незалежної України	7	2	2			2					
Тема 9. Особливості двосторонньої взаємодії України з країнами Азійсько-Тихоокеанського регіону та Центральної Азії	6	2	2			2					
Всього за розділом 4	12	4	4			4					
Розділ 5. Діяльність України в міжнародних організаціях та системах											
Тема 10. Участь України в універсальних міжнародних організаціях	6	2	2			2					
Тема 11. Участь України в регіональних міжнародних організаціях	6	2	2			2					
Всього за розділом 5	12	4	4			4					
Підготовка курсових робіт	20				20						
Усього годин	120	32	32		20	36					

ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	Тема 1. Історія зовнішньої політики України: від витоків до незалежності	4
	Тема 2. Зовнішньополітичні виклики України в період незалежності	2
	Тема 3. Стратегічні напрямки сучасної зовнішньої політики України	2
	Тема 4. Міжнародний статус конфлікту в Криму, напрямки врегулювання	2
	Тема 5. Міжнародний статус конфлікту на сході України, напрямки врегулювання	4
	Тема 6. Західний вектор зовнішньої політики України.	6
	Тема 7. Розвиток відносин України з країнами Центральної Європи.	4
	Тема 8. Пострадянські республіки Східної Європи в системі зовнішньополітичних координат незалежної України	2
	Тема 9. Особливості двосторонньої взаємодії України з країнами Азійсько-Тихоокеанського регіону та Центральної Азії	2
	Тема 10. Участь України в універсальних міжнародних організаціях	2
	Тема 11. Участь України в регіональних міжнародних організаціях	2
	Разом	16

5. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Види, зміст самостійної роботи	Кількість Годин	
	Очна форма	Заочна форма
Тема 1. Історія зовнішньої політики України: від витоків до незалежності. <i>Завдання:</i> поглибити знання з історії зовнішньої політики України, дослідити роль та місце дипломатії в процесі становлення української держави, з'ясувати основні етапи становлення зовнішньої політики України. Проаналізувати політичних акторів, які здійснювали свою діяльність в цей період, їх вектори політики. Підготувати презентацію та захистити.	4	-
Тема 2. Зовнішньополітичні виклики України в період незалежності <i>Завдання:</i> дослідити роль та місце зовнішньополітичної діяльності України в період незалежності. Оцінити напрямки зовнішньополітичної діяльності усіх президентів України. Проаналізувати обставини, за яких відбулася зміна ядерного статусу України – на основі цього висловити власну позицію щодо ядерного роззброєння.	2	-

Тема 3. Стратегічні напрямки сучасної зовнішньої політики України <i>Завдання:</i> ознайомитися зі змістом основоположних документів, які визначають засади зовнішньополітичної діяльності України, з'ясувати основні принципи, цілі та завдання зовнішньої політики України. Оцінити діяльність, яка здійснюється щодо формування іміджу України на міжнародній арені, знайти та проаналізувати ефективність проєктів в цьому напрямку (МЗС, Український інститут тощо).	6	-
Тема 4. Міжнародний статус конфлікту в Криму, напрямки врегулювання <i>Завдання:</i> дослідити нормативні документи (як міжнародно-правові, так і національні) для розуміння статусу конфлікту в Криму. Надати оцінку подіям, які мали місце в процесі окупації півострова. Дослідити саміт Кримської платформи, оцінити його діяльність та потенціал.	2	-
Тема 5. Міжнародний статус конфлікту на сході України, напрямки врегулювання <i>Завдання:</i> дослідити нормативні документи (як міжнародно-правові, так і національні) для розуміння статусу конфлікту на Сході України. Надати оцінку подіям, які мали місце в процесі агресії. Дослідити Мінські угоди, їх принципи та цілі. Дослідити потенціал та результати зустрічей у Нормандському форматі.	4	-
Тема 6. Західний вектор зовнішньої політики незалежної України. <i>Завдання:</i> проаналізувати особливості взаємодії України зі Сполученими Штатами Америки, Канадою та провідними країнами Європи в 1990-х – 2000-х рр., дослідити характер двостороннього співробітництва України та провідних країн Західного світу в політичній, економічній та гуманітарній сферах.	6	-
Тема 7. Розвиток відносин України з країнами Центральної Європи. <i>Завдання:</i> дослідити роль та місце країн Центрально-Східної Європи в зовнішній політиці України, висвітлити проблеми розвитку двосторонніх дипломатичних відносин з провідними країнами Центральної Європи, а також особливості формування договірно-правової бази з ними.	4	-
Тема 8. Пострадянські республіки Східної Європи в системі зовнішньополітичних координат України. <i>Завдання:</i> з'ясувати роль та місце пострадянських республік Східної Європи в системі зовнішньополітичних координат України, проаналізувати специфіку відносин між Україною та Білорусією наприкінці ХХ – у ХХІ ст., розкрити суперечності стосунків України та Молдови в 1990-х – 2000-х рр., дослідити роль ГУАМ як альтернативного інтеграційного проєкту на пострадянському просторі.	2	-
Тема 9. Особливості двосторонньої взаємодії України з країнами Азійсько-Тихоокеанського регіону та Центральної Азії. <i>Завдання:</i> розглянути характер та специфіку відносин України з країнами Східної та Центральної Азії, визначити основні напрями співробітництва України з провідними державами вказаних регіонів.	2	-
Тема 10. Участь України в універсальних міжнародних організаціях <i>Завдання:</i> розглянути характер та специфіку членства України в ООН, діяльність України в системах ООН. Дослідити зміну парадигми співпраці України з ООН внаслідок агресії в Україні. Оцінити значення та потенціал підписання Україною	2	-

Римського статуту Міжнародного кримінального суду. Підготувати виступ з метою захисту національних інтересів України в Раді Безпеки ООН.		
Тема 11. Участь України в регіональних міжнародних організаціях <i>Завдання:</i> дослідити та оцінити діяльність України в межах Ради Європи та ОБСЄ. Вивчити рішення ЄСПЛ (за переліком, запропонованим в межах курсу), усвідомити вплив, який практика ЄСПЛ має на внутрішню політику в Україні. Оцінити діяльність парламентських делегацій в рамках Ради Європи та ОБСЄ.	2	-
Підготовка курсової роботи	20	
Разом	56	

6. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Написання студентами курсових робіт (разом – 20 годин). В процесі написання курсової роботи перед студентом стоїть завдання поглибленого вивчення поставленого питання.

З методологічної точки зору студент має продемонструвати:

- 1) навички ефективної роботи з різного роду джерелами (нормативні акти, наукова література, аналітика, публіцистика та новини), навички перевірки джерел;
- 2) базові аналітичні здібності (здатність зробити висновок про ті чи інші явища чи відносини на основі наявних посилань);
- 3) здатність формувати власне ставлення до ситуації та вміння аргументувати таке ставлення.

З точки зору набуття теоретичних та практичних знань студент має:

- 1) знати політичних діячів того періоду, який досліджує курсова робота, їх програми, їх вплив на зовнішньополітичну кон'юнктуру;
- 2) вміти застосовувати теоретичні основи (політології, економіки, права) для практичних кейсів, співставляти їх.

Теми курсових робіт

1. Роль та місце дисидентів у формуванні української парадигми у світі у другій половині ХХ сторіччя.
2. Українська дипломатія після Другої світової війни – розквіт чи занепад?
3. Зовнішньополітичні передумови проголошення незалежності України.
4. Дипломати незалежної України, їх роль та вплив на зовнішню політику.
5. Ядерне роззброєння України – передумови, наслідки, вплив.
6. Стратегія зовнішньої політики: генеза розроблення та значення.

7. Український інститут: значення, напрямки діяльності, проєкти.
8. Кіно як інструмент формування позитивного іміджу України за кордоном.
9. Бренд Україна: значення, сфери застосування.
10. Роль та місце медіа при просуванні зовнішньополітичних інтересів України.
11. Значення України для Російської Федерації як сфери інтересів та зони впливу.
12. Зовнішньополітичні передумови окупації Криму в 2014 році.
13. Статус окупації Криму на міжнародній арені.
14. Кримська платформа – передумови створення, значення, потенціал.
15. Комунікація проблеми порушення прав людини в Криму на міжнародній арені.
16. Зовнішньополітичні передумови вчинення агресії на сході України, динаміка конфлікту.
17. Статус конфлікту на сході України в розрізі міжнародного права та міжнародних відносин.
18. Механізми врегулювання конфлікту на сході України: Нормандський формат, Мінський процес.
19. СНД – історія створення та функціонування, статус України в СНД сьогодні.
20. Україна та США: потенціал розвитку двосторонніх відносин.
21. Українська діаспора в США.
22. Проблемні аспекти україно-канадських відносин.
23. Етнічні українці в політичному просторі Канади.
24. Угода про політичне співробітництво, вільну торгівлю і стратегічне партнерство між Україною та Сполученим Королівством Великої Британії і Північної Ірландії: передумови укладення, зміст, значення.
25. Зміст та значення україно-британських відносин.
26. Україно-французькі відносини: ключові питання та проблематика.
27. Північний потік – 2: опис проєкту та значення для України.
28. Співпраця Німеччини та України: сфери та потенціал.
29. Люблінський трикутник: передумови створення, склад, основа діяльності та спільні проєкти.
30. Концепт «Інтермаріум».
31. Україна та Польща – співпраця та проблемні питання.
32. Генеза україно-угорських відносин: від Арпада Генца до Віктора Орбана.
33. Україна та країни Балтії (Литва, Латвія, Естонія).
34. Україна та Білорусь: зміст відносин.
35. Україна та Китай: сфери та потенціал до співпраці.

36. Україна в ООН: від 1945 до сьогодні.

37. ООН як майданчик комунікації проблематики російської агресії в Україні.

38. Членство України в Раді Європи. Комунікація російської агресії в Раді Європи.

Курсова робота виконується у друкованому вигляді, обсягом 15-20 аркушів, кегль Times New Roman, розмір кегля - 14, інтервал – 1,5. Структура курсової роботи: титульний аркуш; зміст; вступ; основна частина (2-3 розділи); висновки; список використаних джерел. Студенти пропонується використовувати не менше 10 джерел, з них – щонайменше 1 нормативний документ (закон, акт міжнародного права, постанова тощо) та щонайменше 1 джерело іншою мовою (не українською та не російською).

Курсова робота оцінюється максимально у **20 балів**.

Студент отримує 16-20 балів, якщо він продемонструє хороше орієнтування в джерелах; робота є актуальною та враховує як історію, так і сучасний контекст; робота містить власні висновки та/або пропозиції; викладений матеріал студент достойно презентує усно, він орієнтується у власній роботі.

Студент отримує 11-15 балів, якщо робота відповідає технічним вимогам; робота враховує різні етапи зовнішньополітичної діяльності, втім не завжди є актуальною (в тому числі таке може бути через застарілість використаної джерельної бази); студент сформував власну позицію щодо поставленого у роботі питання; студент здатен презентувати викладений матеріал усно.

Студент отримує 6-10 балів, якщо робота відповідає технічним вимогам, втім не є комплексним дослідженням, є описом чужих думок без власних висновків та пропозицій.

Студент отримує 1-5 балів, якщо робота не відповідає технічним вимогам, не є комплексним дослідженням, є описом чужих думок без власних висновків та пропозицій.

7. Методи навчання

Під методом навчання розуміємо спосіб упорядкованої взаємозв'язаної діяльності викладача, направленої на досягнення мети вивчення дисципліни, рішення завдань виховання і розвитку студента в процесі навчання. Тобто, це – взаємодія між викладачем і студентами, під час якої відбувається передача та засвоєння знань, умінь і навичок від викладача до студента, а також самостійної та індивідуальної роботи студента.

Основним методом навчання є викладення лекційного матеріалу, в т.ч. з використанням презентацій, візуалізацією подій, процесів та персоналій, а також з використанням відео-фрагментів із репортажів ЗМІ.

При проведенні визначених планом видів занять використовуються такі методи: словесні (бесіда, пояснення, розповідь, навчальна дискусія, дебати, постановка запитань); наочні (демонстрація, ілюстрування); практичні (вирішення задач, написання авторських есе, відповіді на тести) тощо. Студентам також надаються рекомендації щодо адаптації практик слідування за процесами, які вивчає дисципліна, в побут (підписки на відповідні ресурси у соціальних мережах, фільми, серіали).

Навчання може проводитися дистанційно на платформах Zoom, Google Classroom. Дистанційний курс дисципліни на платформі Moodle - <https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=5249>

8. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Засвоєння тем розділів (поточний контроль) здійснюється на семінарських заняттях відповідно до контрольних цілей. Основне завдання поточного контролю – перевірка рівня підготовки студентів до виконання конкретної роботи.

Поточний контроль і оцінювання результатів навчання передбачає виставлення оцінок за всіма формами проведення занять:

- контроль та оцінювання активності роботи студента під час лекційних та семінарських занять (групова дискусія);
- контроль засвоєння теоретичного та практичного матеріалу (у вигляді тестування);
- контроль та оцінювання вмінь проводити дослідження та презентувати результати дослідницької роботи із застосуванням сучасних інформаційних технологій.

Підсумковий контроль засвоєння розділів здійснюється по їх завершенню на основі проведення екзаменаційної роботи. Завданням контролю є оцінювання знань, умінь та практичних навичок студентів, набутих під час вивчення певного блоку тем.

Структура екзаменаційної роботи: 3 теоретичних запитання, які містяться в екзаменаційному білеті. Максимальна кількість балів за відповідь на екзаменаційне питання – 15 балів.

Студент отримує від 11 до 15 балів, якщо він докладно відповідає на поставлене у білеті запитання, орієнтується в темі, здатний навести конкретні приклади, а також готовий відповісти на додаткове запитання.

Студент отримує від 6 до 10 балів, якщо він частково знає відповідь на поставлене у білеті запитання, за допомогою додаткових питань стає зрозуміло, що він обізнаний про сутність питання.

Студент отримує від 1 до 5 балів, якщо він розуміє суть питання, втім не може дати на нього відповідь, за допомогою додаткових питань він демонструє поверхнєве розуміння.

Із трьох питань, які містяться у білеті, студент самостійно (до початку відповіді) обирає, яке з питань буде оцінене максимально у 10 балів, враховуючи власну підготовленість. Інші два запитання оцінюються максимально у 15 балів.

У разі використання заборонених джерел на екзамені студент на вимогу викладача залишає аудиторію та одержує загальну нульову оцінку.

У разі настання / подовження дії обставин непоборної сили (в тому числі запровадження жорстких карантинних обмежень в умовах пандемії з заборонаю відвідування ЗВО) здобувачам вищої освіти надається можливість скласти екзаменаційну роботу в тестовій формі дистанційно на платформах дистанційного навчання Zoom, Google Classroom.

9. СХЕМА НАРАХУВАННЯ БАЛІВ

Денна форма навчання	Поточне оцінювання роботи студентів на практичних заняттях та самостійної роботи																Курсова робота	Всього	Екзамен	Сума
		Розділ 1				Розділ 2			Розділ 3				Розділ 4		Розділ 5					
	Тема	Т1		T2	T3	T4	Т5		Т6		Т7		T8	T9	T10	T11				
семінар	C1	C2	C3	C4	C5	C6	C7	C8	C9	C10	C11	C12	C13	C14	C15	C16	20	60	40	100
max	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5				

T1, T2 ... – теми розділів, C1, C2... – семінарські заняття

При вивченні кожного розділу проводиться поточний контроль у формі усного опитування та виступів студентів. На семінарському занятті студент може отримати від 1 до 2,5 балів. Максимально студент може отримати 40 балів. Курсова робота – 20 балів. Екзамен – 40 балів. Відповідно, максимальна кількість набраних балів по вивченню дисципліни складає 100 балів.

Вид завдання, що оцінюється	Система оцінювання знань, бали		Критерії оцінки
Оцінювання знань практичних занять (письмова або усна відповідь)	від 1.0 до 2.5	2,5	нараховуються в разі якщо відповідь є правильною, обґрунтованою, логічною, містить аналіз і систематизацію, зроблені аргументовані висновки; відповідь супроводжується презентацією; студент активно працює протягом усього семінарського заняття, показує глибоке оволодіння лекційним матеріалом, здатний висловити власне ставлення до альтернативних міркувань з конкретної проблеми, проявляє вміння самостійно та аргументовано викладати матеріал.
		2.0.	нараховуються в разі якщо відповідь відтворює значну частину навчального матеріалу; презентація відсутня; студент виявляє знання і розуміння основних положень з навчальної дисципліни, певною мірою може аналізувати матеріал, порівнювати та робити висновки; протягом семінарського заняття студент працює недостатньо активно, питання висвітлює повно, виявляє уміння аналізувати факти й події, а також виконувати навчальні завдання; у відповідях допущені неточності та певні помилки, при викладенні матеріалу має місце недостатня аргументованість.
		1.0	нараховуються в разі якщо відповідь відтворює основні положення навчального матеріалу на рівні запам'ятовування без достатнього розуміння; презентація відсутня; студент у цілому оволодів суттю питань з даної теми, виявляє знання лекційного матеріалу, навчальної літератури, намагається аналізувати факти й події, робити висновки; водночас, студент не проявляє активності на практичних заняттях, відповідає лише за викликом викладача, дає неповні відповіді на запитання, припускається грубих помилок при висвітленні теоретичного матеріалу.

10.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна література

1. Бжезинский З. Велика шахівниця / З. Бжезинський. К.: Основи, 2009. 242 с.
2. Бойко О. Д. Історія України / О. Д. Бойко. К.: Академія, 2016. 717 с.
3. Борисова О. В. Зовнішня політика України: історія та сучасність / О. В. Борисова. К.: Кондор, 2017. 341 с.
4. Жовква І. І. Колективна монографія: «Зібрання договорів Україна – Європейський Союз» / І.І. Жовква та ін. К.: Юстиніан, 2010.
5. Зленко А. Дипломатія і політика України в процесі динамічних геополітичних змін. / А.М. Зленко. Х.: Фоліо, 2009. 559 с.
6. Івченко О. Т. Україна в системі міжнародних відносин: історична ретроспектива та сучасний стан / О. Т. Івченко. К.: РІЧ УАННП, 2010. 756 с.

7. Кучик О. С. Зовнішня політика України: Навч. посіб. Рекомендовано МОН / О.С. Кучик, О. А. Заяць; МОН України, Львівський НУ ім. І. Франка. К.: Знання, 2010. 572 с.
8. Ложкін Б. Четверта республіка. Чому Європі потрібна Україна, а Україні - Європа / Б. Ложкін; за участю В. Федоріна. 2-е вид. Х.: «Фоліо», 2016. 252 с.
9. Литвин В. Україна в Другій світовій війні (1939 - 1945) / В. Литвин. К.: Вид. дім «Лі-Терра», 2004. 464 с.
10. Ярошенко О.З. Концептуальне забезпечення зовнішньої політики України в постбіполярній системі міжнародних відносин: монографія. К.: LAT&K, 2011. 304 с.
11. Чекаленко Л. Д. Зовнішня політика України: Підручник. Київ., «LAT&K», 2015. 477 с.
12. Programmatic Cooperation Framework 2015-2020 for Armenia, Azerbaijan, Georgia, Republic of Moldova, Ukraine and Belarus, Council of Europe. URL: <https://edoc.coe.int/fr/partenariats/6666-programmatic-cooperation-framework-2015-2020-for-armenia-azerbaijan-georgia-republic-of-moldova-ukraine-and-belarus.html>

Нормативно-правові акти

1. Конституція України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
2. Про засади внутрішньої і зовнішньої політики: закон України № 2411-VI від 01.07.2010. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2411-17/conv#Text>
3. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 30 липня 2021 року «Про Стратегію зовнішньополітичної діяльності України»: указ Президента України №448/2021 від 26.08.2021. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/4482021-40017>
4. United Nations Organization Charter. URL: <https://www.un.org/en/about-us/un-charter>

Допоміжна література

1. Дергачов О.П. Партнерський потенціал України: становлення і реалізація / О.П. Дергачов. К., 2009. – 496 с.
2. Дмитренко М.А. Суспільні трансформації та політичні аспекти загроз національній безпеці України: Монографія / М. А. Дмитренко. –К.: Знання України, 2006. – 348 с.
3. Закордонне українство: сутність, структура, самоорганізація. Підручник / за ред. В. Б.Євтуха – К.: Альтер прес, 2011. – 304
4. Копійка В. В. Європейський Союз: історія і засади функціонування: навчальний посібник / В. В. Копійка. — К.: Знання, 2009. — 751 с.
5. Тамм А. Є. Україна – ЄС: розвиток відносин та основні напрями співробітництва: Модуль 5: навч. посібник / Є. А. Тамм, В. Ю. Стрельцов, В. Б. Дзюндзюк. — Х.: Вид-во ХарPI НАДУ, 2009. — 144 с.
6. Турянський І. Потрібен нам берег Турецький / І. Турянський // Політика і час. — 2009. — № 10. — С. 24–29.

11. ПОСИЛАННЯ НА ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ В ІНТЕРНЕТІ, ВІДЕО-ЛЕКЦІЇ, ІНШЕ МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Вишня І. Співробітництво України та Молдови з НАТО / І. Вишня // Зовнішні справи. URL: <http://uaforeignaffairs.com/ua/zs/anglomovna-versija/view/article/spivrobotnictvo-ukrajini-ta-moldovi-z-nato/>
2. Далекосхідний вектор як важливий елемент зовнішньої політики України : аналіт. доповідь / [Кононенко К.А, Гончарук А.З, Кошовий С.А.]; за заг. ред. К. А. Кононенка.

- К.: НІСД, 2017. 48 с. URL: http://www.niss.gov.ua/content/articles/files/AD_Kononenko-b20e3.pdf
3. Дуднік О. Українсько-узбецькі стосунки: історія і сучасність / О. Дуднік // Український історичний збірник. 2010. Вип. 13. С. 74. URL: http://history.org.ua/JournALL/green/green_2010_13_2/6.pdf
  4. Галібаренко Н. Україна – Велика Британія: дипломатичний шлях тривалістю в століття / Н. Галібаренко // Зовнішні справи. – 2017. – 16 грудня. URL: <http://uaforeignaffairs.com/en/expert-opinion/view/article/ukrajina-velika-britanija-diplomatichnii-shljakh-trival/>
  5. Киридон А. Українсько-польські відносини 2014 – 2017: зміна парадигми чи новий формат співробітництва? / А. Киридон А., С. Троян // Зовнішні справи. 2013. 13 вересня. URL: <http://uaforeignaffairs.com/en/expert-opinion/view/article/ukrajinsko-polski-vidnosini-2014-2017-zmina-paradigm/>
  6. Зленко А. Особливості української трудової міграції / А. Зленко // Зовнішні справи. 2015.17 березня. URL: <http://uaforeignaffairs.com/ua/ekspertna-dumka/view/article/osoblivosti-ukrajinskoji-trudovoji-migraci/>
  7. Киридон А. Українсько-польські відносини 2014–2017: зміна парадигми чи новий формат співробітництва? / А. Киридон, С. Троян // Зовнішні справи. URL: <http://uaforeignaffairs.com/ua/ekspertna-dumka/view/article/ukrajinsko-polski-vidnosini-2014-2017-zmina-paradigm/>
  8. Ковач В. І. Особливості українсько-словацького євро-регіонального транскордонного співробітництва / В. І. Ковач // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія Економіка. Вип. 1 (42). 2014. С. 248–251 URL: http://www.visnyk-ekon.uzhnu.edu.ua/images/pubs/42/42_50.pdf
  9. Конах В. К. Національний інформаційний простір України: проблеми формування та державного регулювання: аналіт. доп. / В. К. Конах.К.: НІСД, 2014. 76 с. URL: http://www.niss.gov.ua/content/articles/files/Konax_interne-65b6e.pdf
  10. Конах В. К. Система концептуальних документів ЄС в інформаційній сфері як приклад для України / В.К. Конах // Стратегічні пріоритети. Науково-аналітичний щоквартальний збірник національного інституту стратегічних досліджень. 2016. № 3 (40). С. 94 – 104. URL: http://www.niss.gov.ua/public/File/Str_prioritetu/SP_3_40_16.pdf
  11. Кулініч М. Україна – Японія: відносини глобального партнерства в умовах випробувань / М. Кулініч // Зовнішні справи. – 2014. – 12 листопада. URL: <http://uaforeignaffairs.com/ua/ekspertna-dumka/view/article/ukrajina-japonija-vidnosini-globalnogo-partnerstva-v/>
  12. Кулицький С. Оцінка розвитку українсько-польських економічних відносин у учасному політичному контексті / С. Кулицький // Україна: події, факти, коментарі. 2018. № 2. С. 54–62. URL: http://www.nbuviap.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=3307:suchasni-ukrajinsko-polski-ekonomichni-vidnosini-2&catid=64&Itemid=376
  13. Лускалова К. Є. Україна – Румунія: сучасні тенденції двосторонніх відносин /К. Є. Лускалова // Зовнішня політика і дипломатія: традиції, тренди, досвід. 2016. Вип. 22. С. 29–34. URL: [file:///C:/Users/Internet-4.CSLI-4/Downloads/Nvdau_2016_23\(2\)_6.pdf](file:///C:/Users/Internet-4.CSLI-4/Downloads/Nvdau_2016_23(2)_6.pdf)
  14. Мітрованова О. Українська дилема та французькі цінності / О. Мітрованова // Зовнішні справи 2015. 12 лютого. URL: <http://uaforeignaffairs.com/ua/ekspertna-dumka/view/article/ukrajinska-dilema-ta-francuzki-cinnosti/>.
  15. Мудрієвська І.І. Розвиток українсько-словацького співробітництва / І.І. Мудрієвська // Актуальні проблеми всесвітньої історії: аксіологічні та культурно-історичні засади державотворення: збірник наукових праць. – Державна установа «Інститут всесвітньої історії НАН України. К.: Вид-во «Фенікс». С. 351–361. URL:

- [http://elibrary.ivinas.gov.ua/262/1/Mudriyevs%CA%B9ka%20 -Aktualni-problemy-vsivitnoyi-istoriyi-aksiolohij-351-361.pdf](http://elibrary.ivinas.gov.ua/262/1/Mudriyevs%CA%B9ka%20-Aktualni-problemy-vsivitnoyi-istoriyi-aksiolohij-351-361.pdf)
16. Полякова М.Є. Українсько–казахстанське співробітництво на сучасному етапі: фактор політичної кризи 2014 року / М.Є. Полякова // Гілея: науковий вісник: Збірник наукових праць. К., 2014. Вип. 90. С. 405 – 407. URL: <file:///C:/Users/Internet-4.CSLI-4/Downloads/1419103037.pdf>
  17. Ткач Д. І. Українсько-угорські відносини новітньої доби. URL: <http://www.krok.edu.ua/download/publikatsiji/tkach-dmitro-ivanovich/dmitro-tkach-publikatsiya-012.pdf>
  18. Толстов С. Українсько-білоруський діалог: пошук нових можливостей / С. Толстов // Зовнішні справи. 2016. 22 грудня. URL: <http://uaforeignaffairs.com/ua/ekspertna-dumka/view/article/ukrajinsko-biloruskii-dialog-poshuk-novikh-mozhliivost/>
  19. Чалий В. Україна – США: актуальні питання стратегічного партнерства / В. Чалий // Зовнішні справи. 2017. 16 грудня. URL: <http://uaforeignaffairs.com/ua/ekspertna-dumka/view/article/ukrajina-ssha-aktualni-pitannja-strategichnogo-partne>
  20. Чекаленко Л. Відносини України і Туркменістану: політичний і економічний досвід / Л. Чекаленко // Зовнішні справи. 2015. 19 лютого. URL: <http://uaforeignaffairs.com/ua/ekspertna-dumka/view/article/vidnosini-ukrajini-i-turkmenistanu-politichnii-i-ekono/>
  21. Чекаленко Л. Д. Зовнішня політика України (від давніх часів до наших днів): підруч. для студ. вищ. навч. закл. / Л. Д. Чекаленко, С. Г. Федуняк; за заг. ред. Л. Д. Чекаленко. К.: ДП «Вид. дім «Персонал», 2010. 464 с. URL: [file:///C:/Users/Internet-7.CSLI-7/Desktop/metodichka_4%20\(2\).pdf](file:///C:/Users/Internet-7.CSLI-7/Desktop/metodichka_4%20(2).pdf)
  22. Чекаленко Л. Китайський чинник у пострадянських азіатських країнах / Л. Чекаленко // Зовнішні справи. 2017. 8 грудня. URL: <http://uaforeignaffairs.com/en/expert-opinion/view/article/kitaiskii-chinnik-u-postradjanskikh-aziatskikh-krajina-1/>
  23. Чекаленко Л. Д. Українська дипломатія холодної війни / Л.Д. Чекаленко // Зовнішні справи. 2015. 18 лютого. URL: <http://uaforeignaffairs.com/ua/ekspertna-dumka/view/article/ukrajinska-diplomatija-kholodnoji-viini/>
  24. Чекаленко Л. Україна – США: дилеми стратегічного партнерства / Л. Чекаленко // Зовнішні справи. 2016. 22 лютого. URL: <http://uaforeignaffairs.com/ua/ekspertna-dumka/view/article/ukrajina-ssha-dilemi-strategichnogo-partnerstva/>
  25. Шергін С. Україна – Туркменістан: співробітництво в контексті зовнішньополітичних пріоритетів / С. Шергін // Зовнішні справи. 2015. 16 квітня. URL: <http://uaforeignaffairs.com/ua/ekspertna-dumka/view/article/ukrajina-turkmenistan-spivrobitnictvo-v-konteksti/>
  26. Україна – Японія: новий етап відносин // Зовнішні справи. 2015. 30 червня. URL: <http://uaforeignaffairs.com/ua/ekspertna-dumka/view/article/ukrajina-japonija-novii-etap-vidnosin>

12. Особливості навчання за денною формою в умовах подовження дії обставин непоборної сили

В умовах дії форс-мажорних обмежень освітній процес в університеті здійснюється відповідно до наказів/ розпоряджень ректора/ проректора або за змішаною формою навчання або повністю дистанційно в синхронному режимі.

Складання підсумкового семестрового контролю: в разі запровадження жорстких обмежень з заборонаю відвідування ЗВО студентам денної форми навчання надається можливість скласти залік в письмовій формі дистанційно на платформі Google Classroom в дистанційному курсі «Зовнішня політика України».